

No. 40417

**United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland
and
Bosnia and Herzegovina**

**Agreement between the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and
Bosnia and Herzegovina for the promotion and protection of investments.
Blackpool, 2 October 2002**

Entry into force: *25 July 2003 by notification, in accordance with article 13*

Authentic texts: *Bosnian, Croatian, English and Serbian*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *United Kingdom of Great
Britain and Northern Ireland, 6 July 2004*

**Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord
et
Bosnie-Herzégovine**

**Accord entre le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord et la Bosnie-
Herzégovine relatif à la promotion et à la protection des investissements.
Blackpool, 2 octobre 2002**

Entrée en vigueur : *25 juillet 2003 par notification, conformément à l'article 13*

Textes authentiques : *bosnien, croate, anglais et serbe*

Enregistrement auprès du Secrétariat des Nations Unies : *Royaume-Uni de Grande-
Bretagne et d'Irlande du Nord, 6 juillet 2004*

[BOSNIAN TEXT — TEXTE BOSNIEN]

SPORAZUM IZMEĐU UJEDINJENOG KRALJEVSTVA

VELIKE BRITANIJE I SJEVERNE IRSKE I BOSNE I HERCEGOVINE

O UNAPREĐENJU I ZAŠTITI INVESTICIJA

Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske i Bosna i Hercegovina, u daljem tekstu "Ugovorne strane";

U želji da stvore povoljne uslove za veće investiranje državljana i kompanija jedne države na teritoriji druge države;

Uviđajući da će ohrabrivanje i recipročna zaštita takvih investicija putem međunarodnog sporazuma biti korisna za podsticanje individualne poslovne inicijative, te da će povećati prosperitet u objema državama;

Sporazumjele su se kako slijedi:

ČLAN 1.

Definicije

U svrhu ovog sporazuma:

(a) "investicija" označava svaku vrstu sredstava, a posebno, mada ne isključivo, uključuje:

(i) pokretnu i nepokretnu imovinu i bilo koja druga imovinska prava kao što su hipoteke, retenciona prava ili jemstva;

(ii) udjele u i akcije i obveznice kompanije i bilo koji drugi oblik učešća u kompaniji;

(iii) potraživanja novca ili bilo kojeg drugog izvršenja po ugovoru koje ima finansijsku vrijednost;

(iv) prava intelektualne svojine, dobar ugled firme, tehničke procese i know-how;

(v) poslovne koncesije date po zakonu ili prema ugovoru, uključujući koncesije za istraživanje, uzgajanje, vađenje ili korištenje prirodnih resursa.

Promjena oblika u kojem su sredstva investirana ne utiče na njihov karakter kao investicija, a izraz "investicija" uključuje sve investicije, bilo da su izvršene prije ili poslije datuma stupanja na snagu ovog sporazuma. Da bi se izbjegle nedoumice, ovaj sporazum ne daje prava niti obaveze u odnosu na događaje, uključujući i one opisane u Članovima 4. i 5. ovog sporazuma, koji su se desili prije stupanja na snagu sporazuma;

(b) "prihodi" označava iznose dobivene putem investicije i posebno, mada ne isključivo, uključuje profit, kamatu, prihode od kapitala, dividende, rojalitete i honorare;

(c) "državljeni" označava:

(i) s obzirom na Bosnu i Hercegovinu: fizička lica koja uživaju status državljana Bosne i Hercegovine prema zakonu koji je na snazi u Bosni i Hercegovini;

(ii) s obzirom na Ujedinjeno Kraljevstvo: fizička lica koja uživaju status državljana Ujedinjenog Kraljevstva prema zakonu koji je na snazi u Ujedinjenom Kraljevstvu;

(d) "kompanije" označava:

(i) s obzirom na Bosnu i Hercegovinu: korporacije, firme i udruženja osnovane ili konstituirane prema važećem zakonu u Bosni i Hercegovini;

(ii) s obzirom na Ujedinjeno Kraljevstvo: korporacije, firme i udruženja osnovane ili konstituirane prema važećem zakonu u bilo kojem dijelu Ujedinjenog Kraljevstva ili bilo kojoj teritoriji na koju se proteže ovaj sporazum u skladu s odredbama Člana 12.;

(e) "teritorija" označava:

(i) s obzirom na Bosnu i Hercegovinu: Bosnu i Hercegovinu, uključujući teritorijalno more i bilo koju pomorsku oblast smještenu iza teritorijalnog mora Bosne i Hercegovine, koja jeste ili može u budućnosti, prema zakonu Bosne i Hercegovine, a saglasno međunarodnom pravu, biti označena kao područje unutar kojeg Bosna i Hercegovina može vršiti prava u odnosu na morsko dno i podzemlje i prirodne resurse;

(ii) s obzirom na Ujedinjeno Kraljevstvo: Veliku Britaniju i Sjevernu Irsku, uključujući teritorijalno more i bilo koju pomorsku oblast smještenu iza teritorijalnog mora Ujedinjenog Kraljevstva, koja jeste ili može u budućnosti, prema nacionalnom zakonu Ujedinjenog Kraljevstva, a saglasno međunarodnom pravu, biti označena kao područje unutar kojeg Ujedinjeno Kraljevstvo može vršiti prava u odnosu na morsko dno i podzemlje i prirodne resurse, i bilo koju teritoriju na koju se proteže ovaj sporazum u skladu s odredbama Člana 12.

ČLAN 2.

Unapređenje i zaštita investicije

(1) Svaka Ugovorna strana podsticat će i stvarati povoljne uslove za državljane ili kompanije druge Ugovorne strane da investiraju kapital na njenoj teritoriji, i saglasno svom pravu da vrši zakonima dodijeljene ovlasti, dopustit će takav kapital.

(2) Investicijama državljana ili kompanija svake Ugovorne strane bit će u svako doba odobren pošten i ravnopravan tretman i uživat će punu zaštitu i sigurnost na teritoriji druge Ugovorne strane. Nijedna Ugovorna strana neće ni na koji način, nerazumnim ili diskriminatorским mjerama, ugroziti vodenje, održavanje, korištenje ili raspolaganje investicijama na svojoj teritoriji od strane državljana ili kompanija druge Ugovorne strane. Svaka Ugovorna strana udovoljit će svakoj obavezi koju je preuzela u odnosu na investicije državljana ili kompanija druge Ugovorne strane.

ČLAN 3.

Nacionalni tretman i odredbe najpovlaštenije nacije

(1) Nijedna Ugovorna strana neće na svojoj teritoriji podvrgnuti investicije ili prihode državljana ili kompanija druge Ugovorne strane tretmanu manje povoljnom od onog koji odobrava investicijama ili prihodima vlastitih državljana ili kompanija, ili investicijama ili prihodima državljana ili kompanija bilo koje treće države.

(2) Nijedna Ugovorna strana neće na svojoj teritoriji podvrgnuti državljane ili kompanije druge Ugovorne strane, u pogledu njihovog vođenja, održavanja, korištenja ili raspolaganja njihovih investicija, tretmanu manje povoljnom od onog koji odobrava svojim vlastitim državljanima ili kompanijama, ili državljanima ili kompanijama bilo koje treće države.

(3) Da bi se izbjegla sumnja, potvrđuje se da će se tretman predviđen u paragrafima (1) i (2) primjenjivati na odredbe Članova 1. do 11. ovog sporazuma.

ČLAN 4.

Naknada za gubitke

(1) Državljanima ili kompanijama jedne Ugovorne strane čije investicije na teritoriji druge Ugovorne strane trpe gubitke zbog rata ili drugog oružanog sukoba, revolucije, državnog vanrednog stanja, pobune ili ustanka na teritoriji druge Ugovorne strane, bit će od te druge Ugovorne strane odobren tretman u pogledu restitucije, obeštećenja, kompenzacije ili drugog poravnjanja, ne manje povoljan od onog koji ta Ugovorna strana odobrava svojim vlastitim državljanima ili kompanijama, ili državljanima ili kompanijama bilo koje treće države. Plaćanja koja iz toga proizađu bit će slobodno prenosiva.

(2) Bez štete po paragraf (1) ovog člana, državljani ili kompanije jedne Ugovorne strane, koji u bilo kojoj od situacija navedenih u tom paragrafu, trpe gubitke na teritoriji druge Ugovorne strane, koji su posljedica:

(a) rekvizicije njihove imovine od strane njenih snaga ili vlasti, ili

(b) uništenja njihove imovine od strane njenih snaga ili vlasti, koje nije prouzrokovano borbenim akcijama ili koje nije bilo neophodno shodno situaciji,

bit će odobrena restitucija ili adekvatna kompenzacija. Plaćanja koja iz toga proizađu bit će slobodno prenosiva.

ČLAN 5.

Eksproprijacija

(1) Investicije državljana ili kompanija bilo koje Ugovorne strane neće biti nacionalizirane, ekspropirane ili podvrgnute mjerama koje imaju učinak jednak nacionalizaciji ili eksproprijaciji (dalje u tekstu: "eksproprijacija") na teritoriji druge Ugovorne strane, izuzev u javne svrhe povezane s internim potrebama te Strane, na nediskriminatorskoj osnovi i uz brzu, adekvatnu i efikasnu kompenzaciju. Takva kompenzacija iznositi će stvarnu vrijednost ekspropirane investicije neposredno prije eksproprijacije ili prije nego predstojeća eksproprijacija bude javno poznata, zavisno šta je ranije, uključivat će kamatu po uobičajenoj komercijalnoj stopi do datuma plaćanja, bit će isplaćena bez odgađanja, bit će efikasno ostvariva i slobodno prenosiva. Pogodeni državljanin ili kompanija imat će, prema zakonu Ugovorne strane koja vrši eksproprijaciju, pravo na hitnu reviziju njegovog ili njenog slučaja od strane sudskih ili drugih nezavisnih vlasti te Strane, te procjenu njegove ili njene investicije u skladu s principima utvrđenim u ovom paragrafu.

(2) Tamo gdje Ugovorna strana izvrši eksproprijaciju sredstava kompanije, koja je osnovana ili konstituirana prema zakonu koji važi na bilo kojem dijelu njene teritorije, i u kojoj državljani ili kompanije druge Ugovorne strane posjeduju dionice, ona će osigurati da se odredbe paragrafa (1) ovog člana primjenjuju prema državljanima ili kompanijama druge Ugovorne strane koji su vlasnici tih dionica, u obimu neophodnom za garantiranje brze, adekvatne i efikasne kompenzacije u odnosu na njihovu investiciju.

ČLAN 6.

Repatrijacija investicije i prihoda

Svaka Ugovorna strana će, u odnosu na investicije, garantirati državljanima ili kompanijama druge Ugovorne strane neograničen transfer njihovih investicija i prihoda. Transferi će biti izvršeni bez odgađanja, u konvertibilnoj valuti u kojoj je kapital prvobitno investiran ili u bilo kojoj drugoj konvertibilnoj valuti dogovorenoj od strane investitora i Ugovorne strane koji su u pitanju. Ukoliko se investitor nije drugačije dogovorio, transferi će se obavljati po deviznom kursu koji se primjenjuje na dan transfera, saglasno važećim deviznim propisima.

ČLAN 7.

Izuzeca

Odredbe ovog sporazuma, koje se odnose na odobravanje tretmana ne manje povoljnog od onog koji je odobren državljanima ili kompanijama bilo koje Ugovorne strane ili bilo koje treće države, neće biti tumačene tako da obavezuju jednu Ugovornu stranu da državljanima ili kompanijama druge pruže prednosti bilo kojeg tretmana, povlastica ili privilegija koje su rezultat:

- (a) bilo koje postojeće ili buduće carinske unije ili sličnog međunarodnog sporazuma kojem je bilo koja od Ugovornih strana članica ili to može postati;
- (b) bilo kojeg međunarodnog sporazuma ili aranžmana koji se u cijelosti ili većim dijelom odnosi na oporezivanje ili bilo kojeg domaćeg zakonodavstva koje se u cijelosti ili većim dijelom odnosi na oporezivanje.

ČLAN 8.

Rješavanje sporova između investitora i države domaćina

(1) Sporovi između državljanina ili kompanije jedne Ugovorne strane i druge Ugovorne strane vezani za obaveze ove druge po ovom sporazumu u odnosu na investicije prvih, koji nisu riješeni na prijateljski način, bit će nakon perioda od tri

mjeseca od pismene obavijesti o zahtjevu podneseni međunarodnoj arbitraži, ako državljanin ili kompanija koji je u pitanju tako želi.

(2) Tamo gdje je spor upućen međunarodnoj arbitraži, državljanin ili kompanija i Ugovorna strana u sporu mogu se dogovoriti da spor upute, ili:

(a) Međunarodnom centru za rješavanje investicionih sporova (uzimajući u obzir odredbe, tamo gdje je to primjenljivo, Konvencije o rješavanju investicionih sporova između država i državljana drugih država, otvorenoj za potpisivanje u Washingtonu 18. marta 1965. godine i Dopunske ustanove za vođenje pomirenja, arbitraže i postupaka za ustanovljavanje činjenica); ili

(b) Arbitražnom sudu Međunarodne trgovinske komore; ili

(c) Međunarodnom arbitru ili ad hoc arbitražnom tribunalu koji će biti imenovan posebnim dogovorom ili uspostavljen prema Pravilima arbitraže Komisije Ujedinjenih naroda za međunarodno trgovinsko pravo.

Ako se, nakon perioda od tri mjeseca od pismene obavijesti o zahtjevu, ne postigne dogovor ni o jednoj od gore navedenih alternativnih procedura, spor će na pismeni zahtjev državljanina ili kompanije koji su zainteresirani, biti podnesen arbitraži shodno arbitražnim pravilima Komisije Ujedinjenih naroda za međunarodno trgovinsko pravo koja su tada na snazi. Strane u sporu mogu se pismenim putem dogovoriti da modificiraju ta pravila.

ČLAN 9.

Sporovi između Ugovornih strana

(1) Sporovi između Ugovornih strana vezani za tumačenje ili primjenu ovog sporazuma bit će, ako je to moguće, riješeni posredstvom diplomatskih kanala.

(2) Ako se spor između Ugovornih strana ne može tako riješiti u roku od šest mjeseci nakon počinjanja konsultacija, on će, na zahtjev bilo koje od Ugovornih strana, biti podnesen arbitražnom tribunalu.

(3) Takav arbitražni tribunal konstituirat će se za svaki pojedinačni slučaj na slijedeći način. Dva mjeseca po prijemu zahtjeva za arbitražom svaka Ugovorna strana imenovat će jednog člana tribunala. Ta dva člana zatim će odabrati državljanina treće države koji će po odobrenju obje Ugovornih strana biti imenovan predsjedavajućim tribunala. Predsjedavajući će biti imenovan u roku od dva mjeseca od datuma imenovanja druga dva člana.

(4) Ako u toku perioda određenih u paragrafu (3) ovog člana nisu izvršena potrebna imenovanja, bilo koja od Ugovornih strana može, u odsustvu bilo kakvog drugog dogovora, pozvati Predsjednika Međunarodnog suda pravde da izvrši potrebna imenovanja. Ako je Predsjednik državljanin bilo koje od Ugovornih strana ili je na neki drugi način spriječen da obavi navedenu funkciju, Potpredsjednik će biti pozvan da izvrši potrebna imenovanja. Ako je Potpredsjednik državljanin bilo koje od Ugovornih strana ili je također spriječen da obavi navedenu funkciju, bit će pozvan član Međunarodnog suda pravde, koji je slijedeći po rang, koji nije državljanin nijedne od Ugovornih strana, da obavi potrebna imenovanja.

(5) Arbitražni tribunal donijet će svoju odluku većinom glasova. Takva odluka bit će obavezujuća za obje Ugovorne strane. Svaka Ugovorna strana snosit će troškove svog člana Tribunala i svog predstavljanja u arbitražnom procesu; troškove Predsjednika i ostale troškove Ugovorne strane će snositi u jednakim dijelovima. Tribunal može, međutim, u svojoj odluci naložiti da veći dio troškova snosi jedna od Ugovornih strana, i ta odluka bit će obavezujuća za obje Ugovorne strane. Tribunal će odrediti svoj vlastiti postupak.

ČLAN 10.

Subrogacija

(1) Ako jedna Ugovorna strana ili njena određena agencija ("prva Ugovorna strana") vrši plaćanje vezano za obeštećenje dato u odnosu na investiciju na teritoriji druge Ugovorne strane ("druga Ugovorna strana"), druga Ugovorna strana priznat će:

(a) prijenos na prvu Ugovornu stranu, prema zakonu ili zakonskoj transakciji, svih prava i potraživanja strane koja je obeštećena; i

(b) da je prva Ugovorna strana ovlaštena da vrši takva prava i sprovodi takva potraživanja na osnovu subrogacije, u istom obimu kao i oštećena strana.

(2) Prva Ugovorna strana imat će u svim okolnostima pravo na isti tretman s obzirom na:

(a) prava i potraživanja koja je stekla na osnovu prijenosa, i

(b) bilo koju uplatu primljenu u skladu s tim pravima i potraživanjima,

kao što je oštećena strana imala pravo primati prema ovom sporazumu u odnosu na investiciju o kojoj se radi i prihode vezane za nju.

(3) Bilo koja uplata primljena u nekonvertibilnoj valuti od strane prve Ugovorne strane u skladu sa stečenim pravima i potraživanjima bit će slobodno raspoloživa prvoj Ugovornoj strani u svrhu podmirivanja bilo kojih troškova kojima je bila izložena na teritoriji druge Ugovorne strane.

ČLAN 11.

Primjena ostalih propisa

Ako odredbe zakona bilo koje Ugovorne strane ili obaveze prema međunarodnom pravu, koje postoje ili koje će se kasnije ustanoviti između Ugovornih strana uz sadašnji sporazum, sadrže propise, bilo opće ili specifične, koji investicijama državljana ili kompanije druge Ugovorne strane daju pravo na povoljniji tretman od onog koji je predviđen sadašnjim sporazumom, takvi propisi će, do obima do kojeg su povoljniji, prevagnuti nad sadašnjim sporazumom.

ČLAN 12.

Teritorijalno proširenje

U vrijeme stupanja na snagu ovog sporazuma, ili u bilo koje vrijeme nakon toga, odredbe ovog sporazuma mogu se proširiti na one teritorije za čije je međunarodne odnose

odgovorno Ujedinjeno Kraljevstvo, što se može dogovoriti između Ugovornih strana razmjenom nota.

ČLAN 13.

Stupanje na snagu

Svaka Ugovorna strana pismenim putem izvijestit će drugu o završetku ustavnih formalnosti koje se zahtijevaju na njenoj teritoriji za stupanje na snagu ovog sporazuma. Ovaj sporazum stupit će na snagu na datum kasnije obavijesti.

ČLAN 14.

Trajanje i raskid

Ovaj sporazum ostat će na snazi za period od deset godina. Nakon toga ostat će na snazi do isteka perioda od dvanaest mjeseci od datuma na koji bilo koja od Ugovornih strana da pismenu obavijest o otkazu drugoj Strani. U odnosu na investicije izvršene dok je Sporazum na snazi, njegove odredbe nastavit će da važe u odnosu na takve investicije za period od petnaest godina nakon datuma prestanka i bez štete po buduću primjenu propisa općeg međunarodnog prava.

U potvrdu ovoga, dolje potpisani, za to ovlašteni, potpisali su ovaj sporazum.

Sačinjeno u duplikatu u Blekpulu, dana 02. oktobra, 2002., na engleskom i bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi podjednako vjerodostojni.

**Za Ujedinjeno Kraljevstvo
Velike Britanije i Sjeverne
Irske**

Za Bosnu i Hercegovinu

ZLATKO LAJČIĆ

[CROATIAN TEXT — TEXTE CROATE]

**SPORAZUM IZMEĐU UJEDINJENOG KRALJEVSTVA VELIKE BRITANIJE I
SJEVERNE IRSKE I BOSNE I HERCEGOVINE
O UNAPREĐENJU I ZAŠTITI INVESTICIJA**

Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske i Bosna i Hercegovina,
u daljnjem tekstu "Ugovorne stranke";

U želji da stvore povoljne uvjete za veće investiranje državljana i kompanija
jedne države na teritoriji druge države;

Uviđajući da će ohrabrivanje i recipročna zaštita takvih investicija putem
međunarodnog sporazuma biti korisna za podsticanje individualne poslovne inicijative,
te da će povećati prosperitet u objema državama;

Sporazumjele su se kako slijedi:

**ČLANAK 1.
Definicije**

U svrhu ovog sporazuma:

(a) "investicija" označava svaku vrstu sredstava, a posebno, mada ne
isključivo, uključuje:

(i) pokretnu i nepokretnu imovinu i bilo koja druga imovinska prava kao što
su hipoteke, retenciona prava ili jamstva;

(ii) udjele u i akcije i obveznice kompanije i bilo koji drugi oblik učešća u
kompaniji;

(iii) potraživanja novca ili bilo kojeg drugog izvršenja po ugovoru koje ima
financijsku vrijednost;

(iv) prava intelektualne svojine, dobar ugled firme, tehničke procese i know-
how;

(v) poslovne koncesije date po zakonu ili prema ugovoru, uključujući koncesije za istraživanje, uzgajanje, vađenje ili korištenje prirodnih resursa.

Promjena oblika u kojem su sredstva investirana ne utječe na njihov karakter kao investicija, a izraz "investicija" uključuje sve investicije, bilo da su izvršene prije ili poslije datuma stupanja na snagu ovog sporazuma. Da bi se izbjegle nedoumice, ovaj sporazum ne daje prava niti obveze u odnosu na događaje, uključujući i one opisane u Članku 4. i 5. ovog sporazuma, koji su se desili prije stupanja na snagu sporazuma;

(b) "prihodi" označava iznose dobivene putem investicije i posebno, mada ne isključivo, uključuje profit, kamatu, prihode od kapitala, dividende, rojalitete i honorare;

(c) "državljeni" označava:

(i) s obzirom na Bosnu i Hercegovinu: fizičke osobe koje uživaju status državljana Bosne i Hercegovine prema zakonu koji je na snazi u Bosni i Hercegovini;

(ii) s obzirom na Ujedinjeno Kraljevstvo: fizičke osobe koje uživaju status državljana Ujedinjenog Kraljevstva prema zakonu koji je na snazi u Ujedinjenom Kraljevstvu;

(d) "kompanije" označava:

(i) s obzirom na Bosnu i Hercegovinu: korporacije, firme i udruženja osnovane ili konstituirane prema važećem zakonu u Bosni i Hercegovini;

(ii) s obzirom na Ujedinjeno Kraljevstvo: korporacije, firme i udruženja osnovane ili konstituirane prema važećem zakonu u bilo kojem dijelu Ujedinjenog Kraljevstva ili bilo kojem teritoriju na koji se proteže ovaj sporazum sukladno odredbama Članka 12.;

(e) "teritorij" označava:

(i) s obzirom na Bosnu i Hercegovinu: Bosnu i Hercegovinu, uključujući teritorijalno more i bilo koju pomorsku oblast smještenu iza teritorijalnog mora Bosne i

Hercegovine, koja jeste ili može u budućnosti, prema zakonu Bosne i Hercegovine, a suglasno međunarodnom pravu, biti označena kao područje unutar kojeg Bosna i Hercegovina može vršiti prava u odnosu na morsko dno i podzemlje i prirodne resurse;

(ii) s obzirom na Ujedinjeno Kraljevstvo: Veliku Britaniju i Sjevernu Irsku, uključujući teritorijalno more i bilo koju pomorsku oblast smještenu iza teritorijalnog mora Ujedinjenog Kraljevstva, koja jeste ili može u budućnosti, prema nacionalnom zakonu Ujedinjenog Kraljevstva, a suglasno međunarodnom pravu, biti označena kao područje unutar kojeg Ujedinjeno Kraljevstvo može vršiti prava u odnosu na morsko dno i podzemlje i prirodne resurse, i bilo koji teritorij na koji se proteže ovaj sporazum sukladno odredbama Članka 12.

ČLANAK 2.

Unapređenje i zaštita investicije

(1) Svaka će Ugovorna stranka podsticati i stvarati povoljne uvjete za državljane ili kompanije druge Ugovorne stranke da investiraju kapital na njenom teritoriju, i suglasno svom pravu da vrši zakonima dodijeljene ovlasti, dopustit će takav kapital.

(2) Investicijama državljana ili kompanija svake Ugovorne stranke bit će u svako doba odobren pošten i ravnopravan tretman i uživat će punu zaštitu i sigurnost na teritoriju druge Ugovorne stranke. Nijedna Ugovorna stranka neće ni na koji način, nerazumnim ili diskriminativnim mjerama, ugroziti vođenje, održavanje, korištenje ili raspolaganje investicijama na svom teritoriju od strane državljana ili kompanija druge Ugovorne stranke. Svaka će Ugovorna stranka udovoljiti svakoj obvezi koju je preuzela u odnosu na investicije državljana ili kompanija druge Ugovorne stranke.

ČLANAK 3.

Nacionalni tretman i odredbe najpovlaštenije nacije

(1) Nijedna Ugovorna stranka neće na svome teritoriju podvrgnuti investicije ili prihode državljana ili kompanija druge Ugovorne stranke tretmanu manje povoljnom od onog koji odobrava investicijama ili prihodima vlastitih državljana ili

kompanija, ili investicijama ili prihodima državljana ili kompanija bilo koje treće države.

(2) Nijedna Ugovorna stranka neće na svome teritoriju podvrgnuti državljanima ili kompanije druge Ugovorne stranke, u pogledu njihovog vođenja, održavanja, korištenja ili raspolaganja njihovih investicija, tretmanu manje povoljnom od onog koji odobrava svojim vlastitim državljanima ili kompanijama, ili državljanima ili kompanijama bilo koje treće države.

(3) Da bi se izbjegla sumnja, potvrđuje se da će se tretman predviđen u paragrafima (1) i (2) primjenjivati na odredbe Članaka 1. do 11. ovog sporazuma.

ČLANAK 4.

Naknada za gubitke

(1) Državljanima ili kompanijama jedne Ugovorne stranke, čije investicije na teritoriju druge Ugovorne stranke trpe gubitke zbog rata ili drugog oružanog sukoba, revolucije, državnog vanrednog stanja, pobune ili ustanka na teritoriju druge Ugovorne stranke, bit će od te druge Ugovorne stranke odobren tretman u pogledu restitucije, obeštećenja, kompenzacije ili drugog poravnjanja, ne manje povoljan od onog koji ta Ugovorna stranka odobrava svojim vlastitim državljanima ili kompanijama, ili državljanima ili kompanijama bilo koje treće države. Plaćanja koja iz toga proizađu bit će slobodno prenosiva.

(2) Bez štete po paragraf (1) ovog članka, državljanima ili kompanijama jedne Ugovorne stranke koji, u bilo kojoj od situacija navedenih u tom paragrafu, trpe gubitke na teritoriju druge Ugovorne stranke, koji su posljedica:

(a) rekvizicije njihove imovine od strane njezinih snaga ili vlasti, ili

(b) uništenja njihove imovine od strane njezinih snaga ili vlasti, koje nije prouzrokovano borbenim akcijama ili koje nije bilo neophodno shodno situaciji,

bit će odobrena restitucija ili adekvatna kompenzacija. Plaćanja koja iz toga proizađu bit će slobodno prenosiva.

ČLANAK 5.

Eksproprijacija

(1) Investicije državljana ili kompanija bilo koje Ugovorne stranke neće biti nacionalizirane, ekspropirane ili podvrgnute mjerama koje imaju učinak jednak nacionalizaciji ili eksproprijaciji (dalje u tekstu: "eksproprijacija") na teritoriju druge Ugovorne stranke, osim u javne svrhe povezane s internim potrebama te Stranke, na nediskriminatornoj osnovi i uz brzu, adekvatnu i efikasnu kompenzaciju. Takva kompenzacija iznositi će stvarnu vrijednost ekspropirane investicije neposredno prije eksproprijacije ili prije nego predstojeća eksproprijacija bude javno poznata, zavisno šta je ranije, uključivat će kamatu po uobičajenoj komercijalnoj stopi do datuma plaćanja, bit će isplaćena bez odgađanja, bit će efikasno ostvariva i slobodno prenosiva. Pogođeni državljani ili kompanija imat će, prema zakonu Ugovorne stranke koja vrši eksproprijaciju, pravo na hitnu reviziju njegovog ili njezinog slučaja od strane sudskih ili drugih nezavisnih vlasti te Stranke, te procjenu njegove ili njezine investicije sukladno principima utvrđenim u ovom paragrafu.

(2) Tamo gdje Ugovorna stranka izvrši eksproprijaciju sredstava kompanije, koja je osnovana ili konstituirana prema zakonu koji važi na bilo kojem dijelu njenog teritorija, i u kojoj državljani ili kompanije druge Ugovorne stranke posjeduju dionice, ona će osigurati da se odredbe paragrafa (1) ovog članka primjenjuju prema državljanima ili kompanijama druge Ugovorne stranke koji su vlasnici tih dionica, u obimu neophodnom za garantiranje brze, adekvatne i efikasne kompenzacije u odnosu na njihovu investiciju.

ČLANAK 6.

Repatrijacija investicije i prihoda

Svaka će Ugovorna stranka, u odnosu na investicije, garantirati državljanima ili kompanijama druge Ugovorne stranke neograničen transfer njihovih investicija i prihoda. Transferi će biti izvršeni bez odgađanja, u konvertibilnoj valuti u kojoj je kapital prvobitno investiran ili u bilo kojoj drugoj konvertibilnoj valuti dogovorenoj od strane investitora i Ugovorne stranke koji su u pitanju. Ukoliko se investitor nije drugačije dogovorio, transferi će se obavljati po deviznom kursu koji se primjenjuje na dan transfera, suglasno važećim deviznim propisima.

ČLANAK 7.

Izuzeca

Odredbe ovog sporazuma, koje se odnose na odobravanje tretmana ne manje povoljnog od onog koji je odobren državljanima ili kompanijama bilo koje Ugovorne stranke ili bilo koje treće države, neće biti tumačene tako da obvezuju jednu Ugovornu stranku da državljanima ili kompanijama druge pruže prednosti bilo kojeg tretmana, povlastica ili privilegija koje su rezultat:

- (a) bilo koje postojeće ili buduće carinske unije ili sličnog međunarodnog sporazuma kojem je bilo koja od Ugovornih stranaka članicom ili to može postati;
- (b) bilo kojeg međunarodnog sporazuma ili aranžmana koji se u cijelosti ili većim dijelom odnosi na oporezivanje ili bilo kojeg domaćeg zakonodavstva koje se u cijelosti ili većim dijelom odnosi na oporezivanje.

ČLANAK 8.

Rješavanje sporova između investitora i države domaćina

(1) Sporovi između državljanina ili kompanije jedne Ugovorne stranke i druge Ugovorne stranke vezani za obveze ove druge po ovom sporazumu u odnosu na investicije prvih, koji nisu riješeni na prijateljski način, bit će nakon perioda od tri mjeseca od pismene obavijesti o zahtjevu podneseni međunarodnoj arbitraži, ako državljanin ili kompanija koji je u pitanju tako želi.

(2) Tamo gdje je spor upućen međunarodnoj arbitraži, državljanin ili kompanija i Ugovorna stranka u sporu mogu se dogovoriti da spor upute, ili:

(a) Međunarodnom centru za rješavanje investicionih sporova (uzimajući u obzir odredbe, tamo gdje je to primjenljivo, Konvencije o rješavanju investicionih sporova između država i državljana drugih država, otvorenoj za potpisivanje u Washingtonu 18. ožujka 1965. godine i Dopunske ustanove za vođenje pomirenja, arbitraže i postupaka za ustanovljavanje činjenica); ili

(b) Arbitražnom sudu Međunarodne trgovinske komore; ili

(c) Međunarodnom arbitru ili ad hoc arbitražnom tribunalu koji će biti imenovan posebnim dogovorom ili uspostavljen prema Pravilima arbitraže Komisije Ujedinjenih naroda za međunarodno trgovinsko pravo.

Ako se, nakon perioda od tri mjeseca od pismene obavijesti o zahtjevu, ne postigne dogovor ni o jednoj od gore navedenih alternativnih procedura, spor će na pismeni zahtjev državljanina ili kompanije koji su zainteresirani, biti podnesen arbitraži shodno arbitražnim pravilima Komisije Ujedinjenih naroda za međunarodno trgovinsko pravo koja su tada na snazi. Stranke u sporu mogu se pismenim putem dogovoriti da modificiraju ta pravila.

ČLANAK 9.

Sporovi između Ugovornih stranaka

(1) Sporovi između Ugovornih stranaka vezani za tumačenje ili primjenu ovog sporazuma bit će, ako je to moguće, riješeni posredstvom diplomatskih kanala.

(2) Ako se spor između Ugovornih stranaka ne može tako riješiti u roku od šest mjeseci nakon počinjanja konsultacija, on će, na zahtjev bilo koje od Ugovornih stranaka, biti podnesen arbitražnom tribunalu.

(3) Takav arbitražni tribunal konstituirat će se za svaki pojedinačni slučaj na slijedeći način. Dva mjeseca po prijemu zahtjeva za arbitražom, svaka Ugovorna stranka imenovat će jednog člana tribunala. Ta će dva člana zatim odabrati državljanina treće države koji će, po odobrenju obiju Ugovornih stranaka, biti imenovan predsjedavajućim tribunala. Predsjedavajući će biti imenovan u roku od dva mjeseca od datuma imenovanja druga dva člana.

(4) Ako u toku perioda određenih u paragrafu (3) ovog članka nisu izvršena potrebna imenovanja, bilo koja od Ugovornih stranaka može, u odsustvu bilo kakvog drugog dogovora, pozvati Predsjednika Međunarodnog suda pravde da izvrši potrebna imenovanja. Ako je Predsjednik državljanin bilo koje od Ugovornih stranaka ili je na neki drugi način spriječen da obavi navedenu funkciju, Potpredsjednik će biti pozvan da izvrši potrebna imenovanja. Ako je Potpredsjednik državljanin bilo koje od Ugovornih stranaka ili je također spriječen da obavi navedenu funkciju, bit će pozvan član

Međunarodnog suda pravde, koji je slijedeći po rangu, koji nije državljanin nijedne od Ugovornih stranaka, da obavi potrebna imenovanja.

(5) Arbitražni tribunal donijet će svoju odluku većinom glasova. Takva će odluka biti obvezujuća za obje Ugovorne stranke. Svaka će Ugovorna stranka snositi troškove svog člana tribunala i svog predstavljanja u arbitražnom procesu; troškove Predsjednika i ostale troškove Ugovorne stranke će snositi u jednakim dijelovima. Tribunal može, međutim, u svojoj odluci naložiti da veći dio troškova snosi jedna od Ugovornih stranaka, i ta će odluka biti obvezujuća za obje Ugovorne stranke. Tribunal će odrediti svoj vlastiti postupak.

ČLANAK 10.

Subrogacija

(1) Ako jedna Ugovorna stranka ili njezina određena agencija ("prva Ugovorna stranka") vrši plaćanje vezano za obeštećenje dano u odnosu na investiciju na teritoriju druge Ugovorne stranke ("druga Ugovorna stranka"), druga će Ugovorna stranka priznati:

(a) prijenos na prvu Ugovornu stranku, prema zakonu ili zakonskoj transakciji, svih prava i potraživanja stranke koja je obeštećena; i

(b) da je prva Ugovorna stranka ovlaštena da vrši takva prava i sprovodi takva potraživanja na osnovu subrogacije, u istom obimu kao i obeštećena stranka.

(2) Prva će Ugovorna stranka imati u svim okolnostima pravo na isti tretman s obzirom na:

(a) prava i potraživanja koja je stekla na osnovu prijenosa, i

(b) bilo koju uplatu primljenu sukladno tim pravima i potraživanjima,

kao što je obeštećena stranka imala pravo primati prema ovom sporazumu u odnosu na investiciju o kojoj se radi i prihode vezane za nju.

(3) Bilo koja uplata primljena u nekonvertibilnoj valuti od strane prve Ugovorne stranke sukladno stečenim pravima i potraživanjima bit će slobodno raspoloživa prvoj Ugovornoj stranki u svrhu podmirivanja bilo kojih troškova kojima je bila izložena na teritoriju druge Ugovorne stranke.

ČLANAK 11.

Primjena ostalih propisa

Ako odredbe zakona bilo koje Ugovorne stranke ili obveze prema međunarodnom pravu koje postoje ili koje će se kasnije ustanoviti između Ugovornih stranaka uz sadašnji sporazum, sadrže propise, bilo opće ili specifične, koji investicijama državljana ili kompanije druge Ugovorne stranke daju pravo na povoljniji tretman od onog koji je predviđen sadašnjim sporazumom, takvi propisi će, do obima do kojeg su povoljniji, prevagnuti nad sadašnjim sporazumom.

ČLANAK 12.

Teritorijalno proširenje

U vrijeme stupanja na snagu ovog sporazuma, ili u bilo koje vrijeme nakon toga, odredbe ovog sporazuma mogu se proširiti na one teritorije za čije je međunarodne odnose odgovorno Ujedinjeno Kraljevstvo, što se može dogovoriti između Ugovornih stranaka razmjenom nota.

ČLANAK 13.

Stupanje na snagu

Svaka će Ugovorna stranka pismenim putem izvijestiti drugu o završetku ustavnih formalnosti koje se zahtijevaju na njezinom teritoriju za stupanje na snagu ovog sporazuma. Ovaj će sporazum stupiti na snagu na datum kasnije obavijesti.

ČLANAK 14.

Trajanje i raskid

Ovaj će sporazum ostati na snazi za period od deset godina. Nakon toga ostat će na snazi do isteka perioda od dvanaest mjeseci od datuma na koji bilo koja od Ugovornih stranaka da pismenu obavijest o otkazu drugoj Stranki. U odnosu na investicije izvršene dok je Sporazum na snazi, njegove odredbe nastavit će da važe u odnosu na takve investicije za period od petnaest godina nakon datuma prestanka i bez štete po buduću primjenu propisa općeg međunarodnog prava.

U potvrdu ovoga, dolje potpisani, za to ovlašteni, potpisali su ovaj sporazum.

Načinjeno u duplikatu u *Bleekpulu*, dana *02. listopada*, 2002, na engleskom i bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi podjednako vjerodostojni.

**Za Ujedinjeno
Kraljevstvo Velike
Britanije i Sjeverne Irske**

Za Bosnu i Hercegovinu

[ENGLISH TEXT — TEXTE ANGLAIS]

AGREEMENT BETWEEN THE UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN
AND NORTHERN IRELAND AND BOSNIA AND HERZEGOVINA FOR
THE PROMOTION AND PROTECTION OF INVESTMENTS

The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and Bosnia and Herzegovina, hereinafter referred to as the "Contracting Parties";

Desiring to create favourable conditions for greater investment by nationals and companies of one State in the territory of the other State;

Recognising that the encouragement and reciprocal protection under international agreement of such investments will be conducive to the stimulation of individual business initiative and will increase prosperity in both States;

Have agreed as follows:

Article 1. Definitions

For the purposes of this Agreement:

(a) "investment" means every kind of asset and in particular, though not exclusively, includes:

- (i) movable and immovable property and any other property rights such as mortgages, liens or pledges;
- (ii) shares in and stock and debentures of a company and any other form of participation in a company;
- (iii) claims to money or to any performance under contract having a financial value;
- (iv) intellectual property rights, goodwill, technical processes and know-how;
- (v) business concessions conferred by law or under contract, including concessions to search for, cultivate, extract or exploit natural resources.

A change in the form in which assets are invested does not affect their character as investments and the term "investment" includes all investments, whether made before or after the date of entry into force of this Agreement. For the avoidance of doubt, this Agreement confers no rights or obligations in respect of events, including those described in Articles 4 and 5 of this Agreement, which have taken place before the date of entry into force;

(b) "returns" means the amounts yielded by an investment and in particular, though not exclusively, includes profit, interest, capital gains, dividends, royalties and fees;

(c) "nationals" means:

- (i) in respect of Bosnia and Herzegovina: physical persons deriving their status as Bosnia and Herzegovina nationals from the law in force in Bosnia and Herzegovina;

- (ii) in respect of the United Kingdom: physical persons deriving their status as United Kingdom nationals from the law in force in the United Kingdom;
- (d) "companies" means:
 - (i) in respect of Bosnia and Herzegovina: corporations, firms and associations incorporated or constituted under the law in force in Bosnia and Herzegovina;
 - (ii) in respect of the United Kingdom: corporations, firms and associations incorporated or constituted under the law in force in any part of the United Kingdom or in any territory to which this Agreement is extended in accordance with the provisions of Article 12;
- (e) "territory" means:
 - (i) in respect of Bosnia and Herzegovina: Bosnia and Herzegovina, including the territorial sea and any maritime area situated beyond the territorial sea of Bosnia and Herzegovina which has been or might in the future be designated under the law of Bosnia and Herzegovina in accordance with international law as an area within which Bosnia and Herzegovina may exercise rights with regard to the sea-bed and subsoil and the natural resources;
 - (ii) in respect of the United Kingdom: Great Britain and Northern Ireland, including the territorial sea and any maritime area situated beyond the territorial sea of the United Kingdom which has been or might in the future be designated under the national law of the United Kingdom in accordance with international law as an area within which the United Kingdom may exercise rights with regard to the sea-bed and subsoil and the natural resources and any territory to which this Agreement is extended in accordance with the provisions of Article 12.

Article 2. Promotion and Protection of Investment

(1) Each Contracting Party shall encourage and create favourable conditions for nationals or companies of the other Contracting Party to invest capital in its territory, and, subject to its right to exercise powers conferred by its laws, shall admit such capital.

(2) Investments of nationals or companies of each Contracting Party shall at all times be accorded fair and equitable treatment and shall enjoy full protection and security in the territory of the other Contracting Party. Neither Contracting Party shall in any way impair by unreasonable or discriminatory measures the management, maintenance, use, enjoyment or disposal of investments in its territory of nationals or companies of the other Contracting Party. Each Contracting Party shall observe any obligation it may have entered into with regard to investments of nationals or companies of the other Contracting Party.

Article 3. National Treatment and Most-favoured-nation Provisions

(1) Neither Contracting Party shall in its territory subject investments or returns of nationals or companies of the other Contracting Party to treatment less favourable than that which it accords to investments or returns of its own nationals or companies or to investments or returns of nationals or companies of any third State.

(2) Neither Contracting Party shall in its territory subject nationals or companies of the other Contracting Party, as regards their management, maintenance, use, enjoyment or disposal of their investments, to treatment less favourable than that which it accords to its own nationals or companies or to nationals or companies of any third State.

(3) For the avoidance of doubt, it is confirmed that the treatment provided for in paragraph (1) and (2) above shall apply to the provisions of Articles 1 to 11 of this Agreement.

Article 4. Compensation for Losses

(1) Nationals or companies of one Contracting Party whose investments in the territory of the other Contracting Party suffer losses owing to war or other armed conflict, revolution, a state of national emergency, revolt, insurrection or riot in the territory of the latter Contracting Party shall be accorded by the latter Contracting Party treatment, as regards restitution, indemnification, compensation or other settlement, no less favourable than that which the latter Contracting Party accords to its own nationals or companies or to nationals or companies of any third State. Resulting payments shall be freely transferable.

(2) Without prejudice to paragraph (1) of this Article, nationals or companies of one Contracting Party who in any of the situations referred to in that paragraph suffer losses in the territory of the other Contracting Party resulting from:

- (a) requisitioning of their property by its forces or authorities, or
- (b) destruction of their property by its forces or authorities, which was not caused in combat action or was not required by the necessity of the situation,

shall be accorded restitution or adequate compensation. Resulting payments shall be freely transferable.

Article 5. Expropriation

(1) Investments of nationals or companies of either Contracting Party shall not be nationalised, expropriated or subjected to measures having effect equivalent to nationalisation or expropriation (hereinafter referred to as "expropriation") in the territory of the other Contracting Party except for a public purpose related to the internal needs of that Party on a non-discriminatory basis and against prompt, adequate and effective compensation. Such compensation shall amount to the genuine value of the investment expropriated immediately before the expropriation or before the impending expropriation became public knowledge, whichever is the earlier, shall include interest at a normal commercial rate until the date of payment, shall be made without delay, be effectively realizable and be freely transferable. The national or company affected shall have a right, under the law of the Contracting Party making the expropriation, to prompt review, by a judicial or other independent authority of that Party, of his or its case and of the valuation of his or its investment in accordance with the principles set out in this paragraph.

(2) Where a Contracting Party expropriates the assets of a company which is incorporated or constituted under the law in force in any part of its own territory, and in which nationals or companies of the other Contracting Party own shares, it shall ensure that the provisions of paragraph (1) of this Article are applied to the extent necessary to guarantee

prompt, adequate and effective compensation in respect of their investment to such nationals or companies of the other Contracting Party who are owners of those shares.

Article 6. Repatriation of Investment and Returns

Each Contracting Party shall in respect of investments guarantee to nationals or companies of the other Contracting Party the unrestricted transfer of their investments and returns. Transfers shall be effected without delay in the convertible currency in which the capital was originally invested or in any other convertible currency agreed by the investor and the Contracting Party concerned. Unless otherwise agreed by the investor transfers shall be made at the rate of exchange applicable on the date of transfer pursuant to the exchange regulations in force.

Article 7. Exceptions

The provisions of this Agreement relative to the grant of treatment not less favourable than that accorded to the nationals or companies of either Contracting Party or of any third State shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the nationals or companies of the other the benefit of any treatment, preference or privilege resulting from:

- (a) any existing or future customs union or similar international agreement to which either of the Contracting Parties is or may become a party; or
- (b) any international agreement or arrangement relating wholly or mainly to taxation or any domestic legislation relating wholly or mainly to taxation.

Article 8. Settlement of Disputes between an Investor and a Host State

(1) Disputes between a national or company of one Contracting Party and the other Contracting Party concerning an obligation of the latter under this Agreement in relation to an investment of the former which have not been amicably settled shall, after a period of three months from written notification of a claim, be submitted to international arbitration if the national or company concerned so wishes.

(2) Where the dispute is referred to international arbitration, the national or company and the Contracting Party concerned in the dispute may agree to refer the dispute either to:

- (a) the International Centre for the Settlement of Investment Disputes (having regard to the provisions, where applicable, of the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States, opened for signature at Washington DC on 18 March 1965 and the Additional Facility for the Administration of Conciliation, Arbitration and Fact-Finding Proceedings); or
- (b) the Court of Arbitration of the International Chamber of Commerce; or
- (c) an international arbitrator or ad hoc arbitration tribunal to be appointed by a special agreement or established under the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law.

If after a period of three months from written notification of the claim there is no agreement to one of the above alternative procedures, the dispute shall at the request in writing of the national or company concerned be submitted to arbitration under the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law as then in force. The parties to the dispute may agree in writing to modify these Rules.

Article 9. Disputes between the Contracting Parties

(1) Disputes between the Contracting Parties concerning the interpretation or application of this Agreement should, if possible, be settled through the diplomatic channel.

(2) If a dispute between the Contracting Parties cannot thus be settled within six months after the beginning of consultations, it shall upon the request of either Contracting Party be submitted to an arbitral tribunal.

(3) Such an arbitral tribunal shall be constituted for each individual case in the following way. Within two months of the receipt of the request for arbitration, each Contracting Party shall appoint one member of the tribunal. Those two members shall then select a national of a third State who on approval by the two Contracting Parties shall be appointed Chairman of the tribunal. The Chairman shall be appointed within two months from the date of appointment of the other two members.

(4) If within the periods specified in paragraph (3) of this Article the necessary appointments have not been made, either Contracting Party may, in the absence of any other agreement, invite the President of the International Court of Justice to make any necessary appointments. If the President is a national of either Contracting Party or if he is otherwise prevented from discharging the said function, the Vice-President shall be invited to make the necessary appointments. If the Vice-President is a national of either Contracting Party or if he too is prevented from discharging the said function, the Member of the International Court of Justice next in seniority who is not a national of either Contracting Party shall be invited to make the necessary appointments.

(5) The arbitral tribunal shall reach its decision by a majority of votes. Such decision shall be binding on both Contracting Parties. Each Contracting Party shall bear the cost of its own member of the tribunal and of its representation in the arbitral proceedings; the cost of the Chairman and the remaining costs shall be borne in equal parts by the Contracting Parties. The tribunal may, however, in its decision direct that a higher proportion of costs shall be borne by one of the two Contracting Parties, and this award shall be binding on both Contracting Parties. The tribunal shall determine its own procedure.

Article 10. Subrogation

(1) If one Contracting Party or its designated Agency ("the first Contracting Party") makes a payment under an indemnity given in respect of an investment in the territory of the other Contracting Party ("the second Contracting Party"), the second Contracting Party shall recognise:

- (a) the assignment to the first Contracting Party by law or by legal transaction of all the rights and claims of the party indemnified; and

(b) that the first Contracting Party is entitled to exercise such rights and enforce such claims by virtue of subrogation, to the same extent as the party indemnified.

(2) The first Contracting Party shall be entitled in all circumstances to the same treatment in respect of:

- (a) the rights and claims acquired by it by virtue of the assignment, and
- (b) any payments received in pursuance of those rights and claims,

as the party indemnified was entitled to receive by virtue of this Agreement in respect of the investment concerned and its related returns.

(3) Any payments received in non-convertible currency by the first Contracting Party in pursuance of the rights and claims acquired shall be freely available to the first Contracting Party for the purpose of meeting any expenditure incurred in the territory of the second Contracting Party.

Article 11. Application of other Rules

If the provisions of law of either Contracting Party or obligations under international law existing at present or established hereafter between the Contracting Parties in addition to the present Agreement contain rules, whether general or specific, entitling investments by nationals or companies of the other Contracting Party to a treatment more favourable than is provided for by the present Agreement, such rules shall, to the extent that they are more favourable, prevail over the present Agreement.

Article 12. Territorial Extension

At the time of entry into force of this Agreement, or at any time thereafter, the provisions of this Agreement may be extended to such territories for whose international relations the United Kingdom are responsible as may be agreed between the Contracting Parties in an Exchange of Notes.

Article 13. Entry into Force

Each Contracting Party shall notify the other in writing of the completion of the constitutional formalities required in its territory for the entry into force of this Agreement. This Agreement shall enter into force on the date of the latter of the two notifications.

Article 14. Duration and Termination

This Agreement shall remain in force for a period of ten years. Thereafter it shall continue in force until the expiration of twelve months from the date on which either Contracting Party shall have given written notice of termination to the other. Provided that in respect of investments made whilst the Agreement is in force, its provisions shall continue in effect with respect to such investments for a period of fifteen years after the date of termination and without prejudice to the application thereafter of the rules of general international law.

In witness whereof the undersigned, duly authorised thereto, have signed this Agreement.

Done in duplicate at Blackpool this Second day of October 2002, in the English and Bosnian/Croatian/Serbian languages, all texts being equally authoritative.

For the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland:

JACK STRAW

For Bosnia and Herzegovina:

ZLATKO LAGUMDZIJA

[SERBIAN TEXT — TEXTE SERBE]

СПОРАЗУМ ИЗМЕЂУ УЈЕДИЊЕНОГ КРАЉЕВСТВА

ВЕЛНКЕ БРИТАНИЈЕ И СЈЕВЕРНЕ ИРСКЕ И

**БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ О УНАПРЕЂЕЊУ И ЗАШТИТИ
ИНВЕСТИЦИЈА**

Уједињено Краљевство Велике Британије и Сјеверне Ирске и Босна и Херцеговина, у даљем тексту “Уговорне стране”;

У жељи да створе повољне услове за веће инвестирање држављана и компанија једне државе на територији друге државе;

Увиђајући да ће охрабривање и реципрочна заштита таквих инвестиција путем међународног споразума бити корисна за подстицање индивидуалне пословне иницијативе, те да ће повећати просперитет у објема државама;

Споразумјеле су се како слиједи:

ЧЛАН 1.

Дефиниције

У сврху овог споразума:

(а) “инвестиција” означава сваку врсту средстава, а посебно, мада не искључиво, укључује:

(i) покретну и непокретну имовину и било која друга имовинска права као што су хипотеке, ретенциона права или јемства;

(ii) удјеле у и акције и обвезнице компаније и било који други облик учешћа у компанији;

(iii) потраживања новца или било којег другог извршења по уговору које има финансијску вриједност;

(iv) права интелектуалне својине, добар углед фирме, техничке процесе и know-how;

(v) пословне концесије дате по закону или према уговору, укључујући концесије за истраживање, узгајање, вађење или кориштење природних ресурса.

Промијена облика у којем су средства инвестирана не утиче на њихов карактер као инвестиција, а израз “инвестиција” укључује све инвестиције, било да су извршене прије или послје датума ступања на снагу овог споразума. Да би се избјегле недоумице, овај споразум не даје права нити обавезе у односу на догађаје, укључујући и оне описане у Члану 4. и 5. овог споразума, који су се десили прије ступања на снагу споразума;

(b) “приходи” означава износе добивене путем инвестиције и посебно, мада не искључиво, укључује профит, камату, приходе од капитала, дивиденде, ројалитете и хонораре;

(c) “држављани” означава:

(i) с обзиром на Босну и Херцеговину: физичка лица која уживају статус држављана Босне и Херцеговине према закону који је на снази у Босни и Херцеговини;

(ii) с обзиром на Уједињено Краљевство: физичка лица која уживају статус држављана Уједињеног Краљевства према закону који је на снази у Уједињеном Краљевству;

(d) “компаније” означава:

(i) с обзиром на Босну и Херцеговину: корпорације, фирме и удружења основане или конституисане према важећем закону у Босни и Херцеговини.

(ii) с обзиром на Уједињено Краљевство: корпорације, фирме и удружења осиоване или конституисане према важећем закону у било којем дијелу Уједињеног Краљевства или било којој територији на коју се протеже овај споразум у складу с одредбама Члана 12.;

(e) “територија” означава:

(i) с обзиром на Босну и Херцеговину: Босну и Херцеговину, укључујући територијално море и било коју поморску област смјештену иза територијалног мора Босне и Херцеговине, која јесте или може у будућности, према закону Босне и Херцеговине, а сагласно међународном праву, бити означена као подручје унутар којег Босна и Херцеговина може вршити права у односу на морско дно и подземље и природне ресурсе;

(ii) с обзиром на Уједињено Краљевство: Велику Британију и Сјеверну Ирску, укључујући територијално море и било коју поморску област смјештену иза територијалног мора Уједињеног Краљевства, која јесте или може у будућности, према националном закону Уједињеног Краљевства, а сагласно међународном праву, бити означена као подручје унутар којег Уједињено Краљевство може вршити права у односу на морско дно и подземље и природне ресурсе, и било коју територију на коју се протеже овај споразум у складу с одредбама Члана 12.

ЧЛАН 2.

Унапређење и заштита инвестиције

(1) Свака Уговорна страна подстицаће и стварати повољне услове за држављане или компаније друге Уговорне стране да инвестирају капитал на њеној територији, и сагласно свом праву да врши законима додијелене овласти, допустиће такав капитал.

(2) Инвестицијама држављана или компанија сваке Уговорне стране биће у свако доба одобрен поштен и равноправан третман и уживаће пуну заштиту и сигурност на територији друге Уговорне стране. Ниједна Уговорна страна неће ни на који начин, неразумним или дискриминаторским мјерама,

угрозити вођење, одржавање, кориштење или располагање инвестицијама на својој територији од стране држављана или компанија друге Уговорне стране. Свака Уговорна страна удовољиће свакој обавези коју је преузела у односу на инвестиције држављана или компанија друге Уговорне стране.

ЧЛАН 3.

Национални третман и одредбе најповлаштеније нације

(1) Ниједна Уговорна страна неће на својој територији подвргнути инвестиције или приходе држављана или компанија друге Уговорне стране третману мање повољном од оног који одобрава инвестицијама или приходима властитих држављана или компанија, или инвестицијама или приходима држављана или компанија било које треће државе.

(2) Ниједна Уговорна страна неће на својој територији подвргнути држављане или компаније друге Уговорне стране, у погледу њиховог вођења, одржавања, кориштења или располагања њихових инвестиција, третману мање повољном од оног који одобрава својим властитим држављанима или компанијама, или држављанима или компанијама било које треће државе.

(3) Да би се избјегла сумња, потврђује се да ће се третман предвиђен у параграфима (1) и (2) примјењивати на одредбе Чланова 1. до 11. овог споразума.

ЧЛАН 4.

Накнада за губитке

(1) Држављанима или компанијама једне Уговорне стране, чије инвестиције на територији друге Уговорне стране трпе губитке због рата или другог оружаног сукоба, револуције, државног ванредног стања, побуне или устанка на територији друге Уговорне стране, биће од те друге Уговорне стране одобрен третман у погледу реституције, обештећења, компензације или другог поравнања, не мање повољан од оног који та Уговорна страна одобрава својим властитим држављанима или компанијама, или држављанима или компанијама било које треће државе. Плаћања која из тога произађу биће слободно преносива.

(2) Без штете по параграф (1) овог члана, држављани или компаније једне Уговорне стране, који у било којој од ситуација наведених у том параграфу, трпе губитке на територији друге Уговорне стране, који су посљедица:

(a) реквизиције њихове имовине од стране њених снага или власти, или

(b) уништења њихове имовине од стране њених снага или власти, које није проузроковано борбеним акцијама или које није било неопходно сходно ситуацији,

биће одобрена реституција или адекватна компензација. Плаћања која из тога произађу биће слободно преносива.

ЧЛАН 5.

Експропријација

(1) Инвестиције држављана или компанија било које Уговорне стране неће бити национализиране, експроприране или подвргнуте мјерама које имају учинак једнак национализацији или експропријацији (даље у тексту: "експропријација") на територији друге Уговорне стране, изузев у јавне сврхе повезане с интерним потребама те Стране, на недискриминаторској основи и уз брзу, адекватну и ефикасну компензацију. Таква компензација износиће стварну вриједност експроприсане инвестиције непосредно прије експропријације или прије него предстојећа експропријација буде јавно позната, зависно шта је раније, укључиваће камату по уобичајеној комерцијалној стопи до датума плаћања, биће исплаћена без одгађања, биће ефикасно остварива и слободно преносива. Погођени држављанин или компанија имаће, према закону Уговорне стране која врши експропријацију, право на хитну ревизију његовог или њеног случаја од стране судских или других независних власти те Стране, те процјену његове или њене инвестиције у складу с принципима утврђеним у овом параграфу.

(2) Тамо гдје Уговорна страна изврши експропријацију средстава компаније, која је основана или конституисана према закону који важи на било којем дијелу њене територије, и у којој држављани или компаније друге Уговорне стране посједују дионице, она ће осигурати да се одредбе параграфа (1) овог

члана примјењују према држављанима или компанијама друге Уговорне стране који су власници тих дионица, у обиму неопходном за гарантовање брзе, адекватне и ефикасне компензације у односу на њихову инвестицију.

ЧЛАН 6.

Репатријација инвестиције и прихода

Свака Уговорна страна ће, у односу на инвестиције, гарантовати држављанима или компанијама друге Уговорне стране неограничен трансфер њихових инвестиција и прихода. Трансфери ће бити извршени без одгањања, у конвертибилној валути у којој је капитал првобитно инвестиран или у било којој другој конвертибилној валути договореној од стране инвеститора и Уговорне стране који су у питању. Уколико се инвеститор није другачије договорно, трансферн ће се обављати по девизном курсу који се примјењује на дан трансфера, сагласно важећим девизним прописима.

ЧЛАН 7.

Изузећа

Одредбе овог споразума, које се односе на одобравање третмана не мање повољног од оног који је одобрен држављанима или компанијама било које Уговорне стране или било које треће државе, неће бити тумачене тако да обавезују једну Уговорну страну да држављанима или компанијама друге пруже предности било којег третмана, повластица или привилегија које су резултат:

(a) било које постојеће или будуће царинске уније или сличног међународног споразума којем је било која од Уговорних страна чланица или то може постати;

(b) било којег међународног споразума или аранжмана који се у цјелини или већим дијелом односи на опорезивање или било којег домаћег законодавства које се у цјелини или већим дијелом односи на опорезивање.

ЧЛАН 8.

Рјешавање спорова између инвеститора и државе домаћина

(1) Спорови између држављанина или компаније једне Уговорне стране и друге Уговорне стране везани за обавезе ове друге по овом споразуму у односу на инвестиције првих, који нису ријешени на пријатељски начин, биће након периода од три мјесеца од писмене обавијести о захтјеву поднесени међународној арбитражи, ако држављанин или компанија који је у питању тако жели.

(2) Тамо гдје је спор упућен међународној арбитражи, држављанин или компанија и Уговорна страна у спору могу се договорити да спор упуте, или:

(a) Међународном центру за рјешавање инвестиционих спорова (узимајући у обзир одредбе, тамо гдје је то примјенљиво, Конвенције о рјешавању инвестиционих спорова између држава и држављана других држава, отвореној за потписивање у Вашингтону 18. марта 1965. године и Допунске установе за вођење помирења, арбитраже и поступака за установљавање чињеница); или

(b) Арбитражном суду Међународне трговинске коморе; или

(c) Међународном арбитру или *ad hoc* арбитражном трибуналу који ће бити именован посебним договором или успостављен према Правилима арбитраже Комисије Уједињених народа за међународно трговинско право.

Ако се, након периода од три мјесеца од писмене обавијести о захтјеву, не постигне договор ни о једној од горе наведених алтернативних процедура, спор ће на писмени захтјев држављанина или компаније који су заинтересовани, бити поднесен арбитражи сходно арбитражним правилима Комисије Уједињених народа за међународно трговинско право која су тада на снази. Стране у спору могу се писменим путем договорити да модификују та правила.

ЧЛАН 9.

Спорови између Уговорних страна

(1) Спорови између Уговорних страна везани за тумачење или примјену овог споразума биће, ако је то могуће, ријешени посредством дипломатских канала.

(2) Ако се спор између Уговорних страна не може тако ријешити у року од шест мјесеци након почињања консултација, он ће, на захтјев било које од Уговорних страна, бити поднесен арбитражном трибуналу.

(3) Такав арбитражни трибунал конституишаће се за сваки појединачни случај на слиједећи начин. Два мјесеца по пријему захтјева за арбитражом свака Уговорна страна именоваше једног члана трибунала. Та два члана затим ће одабрати држављанина треће државе који ће по одобрењу обију Уговорних страна бити именован предсједавајућим трибунала. Предсједавајући ће бити именован у року од два мјесеца од датума именовања друга два члана.

(4) Ако у току периода одређених у параграфу (3) овог члана нису извршена потребна именовања, било која од Уговорних страна може, у одсуству било каквог другог договора, позвати Предсједника Међународног суда правде да изврши потребна именовања. Ако је Предсједник држављанин било које од Уговорних страна или је на неки други начин спријечен да обави наведену функцију, Потпредсједник ће бити позван да изврши потребна именовања. Ако је Потпредсједник држављанин било које од Уговорних страна или је такођер спријечен да обави наведену функцију, биће позван члан Међународног суда правде, који је слиједећи по рангу, који није држављанин ниједне од Уговорних страна, да обави потребна именовања.

(5) Арбитражни трибунал донијеће своју одлуку већином гласова. Таква одлука биће обавезујућа за обје Уговорне стране. Свака Уговорна страна сносиће трошкове свог члана Трибунала и свог представљања у арбитражном процесу; трошкове Предсједника и остале трошкове Уговорне стране ће сносити у једнаким дијеловима. Трибунал може, међутим, у својој одлуци наложити да већи дио трошкова сноси једна од Уговорних страна, и та одлука биће обавезујућа за обје Уговорне стране. Трибунал ће одредити свој властити поступак.

ЧЛАН 10.

Суброгација

(1) Ако једна Уговорна страна или њена одређена агенција (“прва Уговорна страна”) врши плаћање везано за обештећење дато у односу на инвестицију на територији друге Уговорне стране (“друга Уговорна страна”), друга Уговорна страна признаће:

(a) пренос на прву Уговорну страну, према закону или законској трансакцији, свих права и потраживања стране која је обештећена; и

(b) да је прва Уговорна страна овлаштена да врши таква права и спроводи таква потраживања на основу суброгације, у истом обиму као и обештећена страна.

(2) Прва Уговорна страна имаће у свим околностима право на исти третман с обзиром на:

(a) права и потраживања која је стекла на основу преноса, и

(b) било коју уплату примљену у складу с тим правима и потраживањима,

као што је обештећена страна имала право примати према овом споразуму у односу на инвестицију о којој се ради и приходе везане за њу.

(3) Било која уплата примљена у неконвертибилној валути од стране прве Уговорне стране у складу са стеченим правима и потраживањима биће слободно расположива првој Уговорној страни у сврху подмиривања било којих трошкова којима је била изложена на територији друге Уговорне стране.

ЧЛАН 11.

Примјена осталих прописа

Ако одредбе закона било које Уговорне стране или обавезе према међународном праву, које постоје или које ће се касније установити између Уговорних страна уз

садашњи споразум, садрже прописе, било опште или специфичне, који инвестицијама држављана или компаније друге Уговорне стране дају право на повољнији третман од оног који је предвиђен садашњим споразумом, такви прописи ће, до обима до којег су повољнији, превагнути над садашњим споразумом.

ЧЛАН 12.

Територијално проширење

У вријеме ступања на снагу овог споразума, или у било које вријеме након тога, одредбе овог споразума могу се проширити на оне територије за чије је међународне односе одговорно Уједињено Краљевство, што се може договорити између Уговорних страна размјеном нота.

ЧЛАН 13.

Ступање на снагу

Свака Уговорна страна писменим путем обавјестиће другу о завршетку уставних формалности које се захтијевају на њеној територији за ступање на снагу овог споразума. Овај споразум ступиће на снагу на датум касније обавјести.

ЧЛАН 14.

Трајање и раскид

Овај споразум остаће на снази за период од десет година. Након тога остаће на снази до истека периода од дванаест мјесеци од датума на који било која од Уговорних страна да писмену обавијест о отказу другој Страни. У односу на инвестиције извршене док је Споразум на снази, његове одредбе наставиће да важе у односу на такве инвестиције за период од петнаест година након датума престанка и без штете по будућу примјену прописа општег међународног права.

У потврду овога, доле потписани, за то овлаштени, потписали су овај споразум.

Сачињено у дуплику у Блекпулу дана 02. Октобра, 2002., на енглеском и босанском/хрватском/српском језику, при чему су сви текстови подједнако вјеродостојни.

**За Уједињено Краљевство
Велике Британије и
Сјеверне Ирске**

За Босну и Херцеговину

ZLATKO LAJČIĆ

[TRANSLATION - TRADUCTION]

ACCORD ENTRE LE ROYAUME-UNI DE GRANDE-BRETAGNE ET D'IRLANDE DU NORD ET LA BOSNIE-HERZÉGOVINE RELATIF À LA PROMOTION ET À LA PROTECTION DES INVESTISSEMENTS

Le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord et la Bosnie-Herzégovine dénommés ci-après "les Parties contractantes " ;

Désireux de créer des conditions favorables à l'accroissement des investissements effectués par des ressortissants ou des sociétés d'un Etat sur le territoire de l'autre Etat;

Reconnaissant qu'un accord international relatif à l'encouragement et à la protection réciproque de ces investissements contribuera à stimuler l'initiative économique et à accroître la prospérité des deux Etats;

Sont convenus de ce qui suit:

Article premier. Définitions

Aux fins du présent Accord:

a) Le terme " investissement" désigne toutes les catégories d'avoirs et, notamment mais non exclusivement:

- (i) Les biens meubles et immeubles, ainsi que tous les autres droits réels tels qu'hypothèques, nantissements et droits de gage;
- (ii) Les actions, valeurs, obligations d'une société ou toute autre forme de participation au capital social de ladite société;
- (iii) Les créances pécuniaires ou les créances relatives à toute prestation contractuelle présentant une valeur financière;
- (iv) Les droits de propriété intellectuelle ou industrielle, la clientèle, les procédés techniques et le savoir-faire;
- (v) Les concessions commerciales ou industrielles accordées par voie législative ou contractuelle, y compris les concessions relatives aux ressources naturelles (prospection, culture, extraction ou exploitation).

Une modification de la forme sous laquelle les avoirs sont investis n'affecte pas leur caractère d'investissement, et le terme " investissement" couvre tous les investissements, qu'ils aient été effectués avant ou après la date de l'entrée en vigueur du présent Accord. Pour écarter toute ambiguïté, le présent accord ne confère ni droit ni obligation en ce qui concerne des événements y compris ceux décrits aux articles 4 et 5 qui pourraient avoir lieu avant son entrée en vigueur.

b) Le terme "revenus" désigne les produits d'un investissement et, notamment mais non exclusivement, les bénéfices, intérêts, gains en capital, dividendes, redevances et honoraires;

- c) Le terme " ressortissant" désigne:
- i) Dans le cas de la Bosnie-Herzégovine: les personnes physiques qui ont le statut légal de ressortissants de la République de Bosnie-Herzégovine;
 - ii) Dans le cas du Royaume-Uni: les personnes physiques dont la qualité de ressortissants du Royaume-Uni découle de la législation en vigueur au Royaume-Uni;
- d) Le terme " société" désigne:
- i) Dans le cas de la Bosnie-Herzégovine: sociétés, toute entité juridique constituée conformément à la législation turkmène et ayant son siège social sur le territoire de la République de Bosnie-Herzégovine;
 - ii) Dans le cas du Royaume-Uni: les sociétés enregistrées, compagnies, firmes et associations enregistrées ou constituées conformément à la législation en vigueur dans toute partie du Royaume-Uni ou sur tout territoire auquel l'application du présent Accord est étendue en vertu des dispositions de l'article 12;
- e) Le terme " territoire" signifie:
- i) Dans le cas de la Bosnie-Herzégovine: son territoire souverain y compris les eaux territoriales et toute zone maritime située au-delà de ces eaux qui a été ou pourra être désignée par sa législation nationale, conformément au droit international, comme zone sur le fond marin, le sous-sol et les ressources naturelles.
 - ii) Dans le cas du Royaume-Uni: la Grande-Bretagne et l'Irlande du Nord, y compris les eaux territoriales et toute zone maritime située au-delà de ces eaux qui a été ou pourra être désignée par la législation nationale du Royaume-Uni, conformément au droit international, comme zone sur le fond marin, le sous-sol et les ressources naturelles de laquelle le Royaume-Uni peut exercer des droits ainsi que tout territoire auquel l'application du présent Accord est étendue en vertu des dispositions de l'article 12.

Article 2. Encouragement et protection des investissements

1. Chacune des Parties contractantes prendra les mesures d'encouragement et créera les conditions favorables nécessaires pour inciter les ressortissants et sociétés de l'autre Partie contractante à investir des capitaux sur son territoire et, sous réserve de son droit d'exercer les pouvoirs que lui confèrent ses lois et règlements, accueillera lesdits capitaux.

2. Les investissements effectués par des ressortissants ou sociétés de chaque Partie contractante bénéficieront en tout temps d'un traitement juste et équitable, d'une pleine et entière protection et d'une sécurité totale sur le territoire de l'autre Partie contractante. Ni l'une ni l'autre Partie contractante n'entravera, de quelque manière que ce soit, par des mesures déraisonnables ou discriminatoires, la gestion, l'entretien, l'utilisation, la jouissance ni la cession des investissements effectués sur son territoire par des ressortissants ou sociétés de l'autre Partie contractante. Chaque Partie contractante respecte toute obligation

qu'elle aurait contractée en ce qui concerne les investissements de ressortissants ou de sociétés de l'autre Partie contractante.

Article 3. Traitement national et clause de la nation la plus favorisée

1. Aucune des Parties contractantes ne soumettra sur son territoire les investissements ni les revenus des ressortissants ou sociétés de l'autre Partie contractante à un traitement moins favorable que celui qu'elle accorde aux investissements ou aux revenus de ses propres ressortissants ou sociétés ou à ceux de ressortissants d'un Etat tiers.

2. Aucune des Parties contractantes ne soumettra sur son territoire les ressortissants ou sociétés de l'autre Partie contractante, en ce qui concerne la gestion, l'entretien, l'utilisation, la jouissance ni la cession de leurs investissements, à un traitement moins favorable que celui qu'elle accorde à ses propres ressortissants ou sociétés ou à ceux d'un Etat tiers.

3. Pour lever toute incertitude, il est confirmé que le traitement visé aux paragraphes 1 et 2 ci-dessus s'applique aux dispositions des articles 1 à 11 du présent Accord.

Article 4. Indemnisation pour pertes

1. Les ressortissants ou sociétés de l'une des Parties contractantes qui, du fait d'une guerre ou d'un autre conflit armé, d'une révolution, d'un état d'urgence nationale, d'une insurrection ou d'émeutes sur le territoire de l'autre Partie contractante, subiraient des pertes sur les investissements qu'ils ont effectués sur le territoire de cette autre Partie contractante bénéficieront, de la part de cette dernière, d'un traitement non moins favorable que celui qu'elle accorde à ses propres ressortissants ou sociétés ou à ceux d'un Etat tiers, en ce qui concerne la restitution, l'indemnisation, la réparation ou tout autre règlement. Les sommes versées à ce titre seront librement transférables.

2. Sans préjudice des dispositions du paragraphe 1 du présent article, les ressortissants ou sociétés d'une Partie contractante qui, dans l'un des cas visés dans ledit paragraphe, auront subi des pertes sur le territoire de l'autre Partie contractante du fait:

- a) De la réquisition de leurs biens par ses forces ou autorités; ou
- b) De la destruction de leurs biens par ses forces ou autorités, qui ne résulterait pas de combats ou n'aurait pas été exigé par la situation,

se verront accorder la restitution ou une indemnité raisonnable. Les sommes versées à ce titre seront librement transférables.

Article 5. Expropriation

1. Les investissements de ressortissants ou sociétés d'une des Parties contractantes ne seront pas nationalisés, expropriés ni soumis à des mesures équivalant à une nationalisation ou une expropriation (ci-après dénommées " expropriation") sur le territoire de l'autre Partie contractante, sauf pour cause d'utilité publique liée aux besoins internes de cette autre Partie contractante, sans discrimination, et moyennant une indemnisation prompte, adéquate et effective. L'indemnité devra être de valeur équivalente à la valeur réelle qu'avait l'investissement exproprié immédiatement avant la date de l'expropriation ou avant

celle à laquelle le public a eu connaissance du projet d'expropriation si celle-ci précède celle-là; elle comprendra les intérêts calculés au taux commercial jusqu'à la date du paiement, sera versée sans délai et sera effectivement réalisable et librement transférable. Le ressortissant ou la société en cause aura le droit, en vertu de la législation de la Partie contractante procédant à l'expropriation, de soumettre son cas et l'évaluation de son investissement à une instance judiciaire ou un autre organe indépendant de ladite Partie pour qu'ils soient examinés dans les meilleurs délais conformément aux principes énoncés dans le présent paragraphe.

2. Lorsqu'une Partie contractante expropriera les avoirs d'une société qui a été enregistrée ou constituée conformément à la législation en vigueur sur toute partie de son territoire et dont des ressortissants ou des sociétés de l'autre Partie contractante détiennent des actions, elle devra faire en sorte que les dispositions du paragraphe 1 du présent article soient appliquées dans toute la mesure nécessaire pour que soit garantie auxdits ressortissants ou sociétés de l'autre Partie contractante détenant les actions susmentionnées une indemnisation prompte, adéquate et effective au titre de leur investissement.

Article 6. Rapatriement des investissements et des revenus

Chaque Partie contractante, en ce qui concerne les investissements, garantira aux ressortissants ou sociétés de l'autre Partie contractante le droit de transférer sans aucune restriction leurs investissements et revenus. Les transferts seront effectués sans retard dans la monnaie convertible choisie d'un commun accord par l'investisseur et la Partie contractante concernée. Le délai de réalisation des transferts ne pourra en aucun cas être supérieur à trois mois. A moins que l'investisseur n'accepte qu'il en soit autrement, les transferts seront effectués au taux de change applicable à la date du transfert conformément aux règlements de change en vigueur.

Article 7. Exceptions

Les dispositions du présent Accord concernant l'octroi d'un traitement non moins favorable que celui accordé aux ressortissants ou sociétés de l'une ou l'autre Partie contractante ou à ceux d'un Etat tiers, ne seront pas interprétées comme obligeant une Partie contractante à étendre aux ressortissants ou sociétés de l'autre Partie le bénéfice de tout traitement, préférence ou privilège résultant :

- a) D'une union douanière ou d'un accord international analogue existant ou futur auquel l'une ou l'autre Partie contractante est ou pourrait devenir partie, ou
- b) De tout accord ou arrangement international portant en totalité ou principalement sur la fiscalité ou de toute législation nationale portant en totalité ou principalement sur la fiscalité.

Article 8. Règlement des différends entre un investisseur et l'Etat hôte

1. Les différends intervenus entre un ressortissant ou une société de l'une des Parties contractantes et l'autre Partie contractante, au sujet d'une obligation contractée par cette dernière en vertu du présent Accord touchant un investissement du premier, qui n'ont pu

être réglés à l'amiable sont, dans un délai de trois mois à compter de la notification écrite d'une réclamation, soumis à arbitrage international, si le ressortissant ou la société concernés le souhaite.

2. Lorsque le différend est soumis à arbitrage international, le ressortissant ou la société et la Partie contractante concernés peuvent convenir de s'adresser:

- a) Soit au Centre international pour le règlement des différends relatifs aux investissements (compte tenu des dispositions applicables de la Convention pour le règlement des différends relatifs aux investissements entre Etats et ressortissants d'autres Etats, ouverte à la signature à Washington le 18 mars 1965, et du Mécanisme supplémentaire pour l'administration de procédures de conciliation, d'arbitrage et de constatation des faits);
- b) Soit à la Cour d'arbitrage de la Chambre de commerce internationale;
- c) Soit à un arbitre international ou à un tribunal arbitral spécial constitué en vertu d'un accord spécial ou établi conformément aux Règles d'arbitrage de la Commission des Nations Unies sur le droit commercial international.

Si dans un délai de trois mois à compter de la notification écrite de la réclamation, il n'est pas convenu de l'une des procédures susmentionnées, le différend est soumis à arbitrage conformément aux Règles d'arbitrage alors en vigueur de la Commission des Nations Unies sur le droit commercial international. Les parties au différend peuvent convenir par écrit de modifier lesdites Règles.

Article 9. Différends entre les parties contractantes

1. Les différends entre les Parties contractantes relatifs à l'interprétation ou à l'application du présent Accord sont, dans la mesure du possible, réglés par voie diplomatique.

2. Si un différend entre les Parties contractantes ne peut être réglé de cette manière dans un délai de six mois après le début des consultations, il est soumis à un tribunal arbitral sur la demande de l'une ou l'autre des Parties contractantes,

3. Ce tribunal est pour chaque cas constitué comme suit. Dans les deux mois qui suivent la réception de la demande d'arbitrage, chaque Partie contractante désigne un membre du tribunal. Ces deux membres choisissent alors un ressortissant d'un Etat tiers, qui, après approbation des deux Parties contractantes, est nommé Président du tribunal. La nomination du Président intervient dans un délai de deux mois à compter de la date de la nomination des deux autres membres.

4. Si dans les délais stipulés au paragraphe 3 du présent article, les nominations nécessaires n'ont pas été effectuées, l'une ou l'autre des Parties contractantes peut, à défaut de tout autre accord, inviter le Président de la Cour internationale de Justice à procéder aux nominations nécessaires. Au cas où le Président est ressortissant de l'une ou l'autre des Parties contractantes, ou est empêché pour tout autre motif de s'acquitter de cette tâche, le Vice-Président est prié de procéder à ces nominations. Si le Vice-Président est lui aussi ressortissant de l'une ou l'autre des Parties contractantes, ou s'il est empêché de s'acquitter de cette tâche, il est demandé au membre de la Cour internationale de Justice de rang immédiate-

ment supérieur, qui ne soit pas ressortissant de l'une ou l'autre des Parties contractantes, de procéder aux nominations nécessaires.

5. Le tribunal arbitral se prononce à la majorité. Ses décisions ont force exécutoire pour les deux Parties contractantes. Chaque Partie contractante assume les frais du membre du tribunal qu'elle a désigné et de ses représentants à la procédure arbitrale. Les frais du Président et les autres frais sont répartis à égalité entre les deux Parties contractantes. Le tribunal peut toutefois dans sa décision ordonner qu'un pourcentage plus élevé des frais soit pris à sa charge par l'une des deux Parties contractantes et cette décision a force exécutoire pour les deux Parties contractantes. Le tribunal arrête lui-même sa procédure.

Article 10. Subrogation

1. Si l'une des Parties contractantes ou l'organisme par elle désigné ("la première Partie contractante") effectue un paiement au titre d'une indemnisation accordée eu égard à un investissement sur le territoire de l'autre Partie contractante ("la seconde Partie contractante"), la seconde Partie contractante reconnaît:

- a) La cession à la première Partie contractante, en vertu de la loi ou par voie de transaction légale, de tous les droits et créances de la Partie indemnisée, et
- b) La faculté qu'a la première Partie contractante d'exercer ces droits et de faire valoir ces créances par subrogation, dans la même mesure que la partie indemnisée.

2. La première Partie contractante bénéficie en toutes circonstances, en ce qui concerne:

- a) Les droits et créances acquis en vertu de la cession, et
- b) Tous paiements reçus au titre desdits droits et créances, du même traitement que celui auquel a droit la partie indemnisée en vertu du présent Accord en ce qui concerne l'investissement concerné et les revenus qui en découlent.

3. La première Partie contractante dispose librement de tous les paiements qu'elle a reçus en monnaie non convertible, au titre des droits et créances acquis, aux fins de couvrir toutes dépenses engagées sur le territoire de la seconde Partie contractante.

Article 11. Application d'autres règles

Si les dispositions de la législation de l'une ou l'autre des Parties contractantes ou encore ses obligations en vertu du droit international existantes ou instituées par la suite entre les Parties contractantes en sus du présent Accord contiennent des règles, générales ou particulières, accordant aux investissements effectués par des ressortissants ou sociétés de l'autre Partie contractante un traitement plus favorable que celui qui est prévu par le présent Accord, lesdites règles, dans la mesure où elles sont plus favorables, prévaudront sur les dispositions du présent Accord.

Article 12. Extension du champ d'application territorial

A la date de la signature du présent Accord, ou à toute date ultérieure, l'application de ses dispositions pourra être étendue aux territoires dont le Gouvernement du Royaume-Uni assume les relations internationales, si les Parties contractantes en conviennent par échange de notes.

Article 13. Entrée en vigueur

Chacune des parties contractantes informera l'autre, par voie de notification écrite, de l'accomplissement des formalités constitutionnelles requises pour l'entrée en vigueur du présent accord. Le présent accord entrera en vigueur à la date de la dernière des deux notifications.

Article 14. Durée et dénonciation

Le présent Accord restera en vigueur pendant une période de dix ans et le demeurera ensuite jusqu'à l'expiration d'un délai de douze mois à compter de la date à laquelle l'une des Parties contractantes aura notifié par écrit à l'autre son intention de le dénoncer. Toutefois, les dispositions de l'Accord continueront de s'appliquer, pour les investissements effectués au cours de sa validité, pendant une période de vingt ans à compter de la date de sa dénonciation et sans préjudice de l'application ultérieure des règles du droit international général.

En foi de quoi les soussignés, à ce dûment autorisés par leurs Gouvernements respectifs, ont signé le présent Accord.

Fait en double exemplaire à Blackpool le 2 octobre 2002, en langues anglaise et bosnienne/croate/serbe, tous les textes faisant foi.

Pour le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord :

JACK STRAW

Pour la Bosnie-Herzégovine :

ZLATKO LAGUMDZIJA